

**Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan lausunto koskien Veljekset Karjalainen Oy:n
valitusta lautakunnan antamasta päätöksestä (YTLTK 29.10.2025 § 86)**

ASIA

Veljekset Karjalainen Oy:n valitus Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan päätöksestä 29.10.2025 § 86 koskien hallintopakkopäätöksessä (10.2.2023 § 21) maa-ainesluvan maisemointi velvoitteen tehosteeksi asetetun juoksevan uhkasakon lisäerien tuomitsemista maksuun. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden diaarinumero 1858/03.04.04.24/2025.

LAUSUNTO

Veljekset Karjalainen Oy:n valitus kokonaisuudessaan on hylättävä perusteettomana.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Veljekset Karjalainen Oy on valituksessaan vaatinut Pohjois-Suomen hallinto-oikeutta kumoamaan uhkasakon lisäerien tuomitsemista koskevan päätöksen ja palauttamaan asian Lapin ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi tai vaihtoehtoisesti poistamaan lisäerien maksuvelvollisuuden kokonaan tai alentamaan lisäerän määrää 200 euroon kuukaudessa. Lisäksi Veljekset Karjalainen Oy on vaatinut, että Kemijärven kaupunki velvoitetaan korvaamaan yhtiön oikeudenkäyntikulut ja oikeudenkäyntimaksu asiassa. Vaatimustensa perusteena Veljekset Karjalainen Oy on esittänyt, ettei päätöksessä uhkasakon lisäerien tuomitsemisesta ole otettu huomioon yhtiön taloudellista tilannetta, olosuhteita, jotka ovat hidastaneet velvoitteiden täyttämismahdollisuuksia eikä sitä, että toimenpiteet Haapaharjun sora-alueen maisemoinniksi on aloitettu.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta on Pelkosenniemen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena maa-aineslain (555/1985) 14 §:n mukainen maa-aineslain noudattamista valvova viranomainen. Veljekset Karjalainen Oy:n Haapaharjun sora-alueen 28.02.2018 päättyneessä maa-ainesluvassa (Pelkosenniemen kunta, rakennusmestari, 27.2.2008 § 5) annettujen alueen jälkihoitotöitä koskevien velvoitteiden noudattamisen valvonnan osalta toimivalta on siten Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnalla. Valituksenalaisen päätöksen (29.10.2025 § 86) uhkasakon lisäerien tuomitsemisesta on tehnyt Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta. Uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n mukaisesti uhkasakon asettaneena viranomaisena päätösvalta asetun uhkasakon ja sen lisäerien tuomitsemisesta, on ja on ollut Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnalla. Edellä esitetyn vuoksi asiaa ei voida palauttaa valituksessa esitetyn vaatimuksen mukaisesti Lapin ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi.

Veljekset Karjalainen Oy:n Haapaharjun sora-alueen 28.02.2018 päättyneessä maa-ainesluvassa on annettu seuraavat alueen jälkihoitotöitä koskevat velvoitteet:

Lupamääräys 5. Maa-ainesta otettaessa tulee ylimmän luontaisen pohjavesipinnan päälle jättää suojaava maakerrosta vähintään kaksi (2,0) metriä eikä suunniteltua ottotasoa + 170,00 m saa alittaa. Ottotasoa tulee tarvittaessa nostaa, mikäli pohjavesihavainnot antavat siihen aiheutta.

Lupamääräys 6. Maa-ainesten otto tulee toteuttaa niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän maisemakuvan rikkoutumista. Kaivantojen reunat tulee luiskata kaltevuuteen 1:3 ... Alueen maisemointi tulee suorittaa niin pian kuin se ottamistoiminnan edistyessä on mahdollista...

Lupamääräys 7. Alueet on ottamistyön päätyttyä siistittävä ja saatettava puustoistutuksin muuhun ympäristöön soveltuvaksi...

Koska maa-aineslupan valvonnan yhteydessä on todettu, että luvassa vaadittu suojaetäisyys pohjaveteen on alitettu, veloitettiin Veljekset Karjalainen Oy uhkasakon asettamispäätöksessä (10.2.2023 § 21) lupamääräysten mukaisten jälkihoitotöiden lisäksi korottamaan ottoalueen pohjaa pilaantumattomilla maa-aineksilla niin, että ylimmän luontaisen pohjavesipinnan yläpuolelle jää vähintään kahden (2,0) metrin korkuinen suojaava maakerros sekä mittauttamaan pohjavettä suojaava maakerros ulkopuolisella riippumattomalla taholla. Toimenpiteet määrättiin tehtäväksi 30.6.2023 mennessä. Veljekset Karjalainen Oy ei noudattanut sille asetettua veloitetta, joten Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta tuomitsi veloitteen tehosteeksi asetetun uhkasakon peruserän (6000 €) maksuun päätöksellä YTLTK 06.11.2023 § 82. Veljekset Karjalainen Oy valitti uhkasakon tuomitsemispäätöksestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valituksen 13.2.2025 päätöksellä 196/2025.

Uhkasakkolain 10 §:n 1 momentin mukaan uhkasakon asettanut viranomainen voi tuomita uhkasakon maksettavaksi, jos pääveloitetta ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiseen ole pätevää syytä.

Uhkasakkolain 11 §:n mukaan uhkasakko voidaan tuomita asetettua pienempänä, jos pääveloitetta on olennaiselta osalta noudatettu tai veloitetun maksukyky on merkittävästi alentunut taikka uhkasakon määrän alentamiseen on muu perusteltu syy.

Veljekset Karjalainen Oy on valituksessaan esittänyt, ettei se ole ehtinyt suorittaa loppuun sille asetun veloitteen mukaisia Haapaharjun päättyneen maa-aineslupan maisemointi- ja jälkihoitotöitä. Uhkasakon asettamispäätöksessä (10.2.2023 § 21) annetun määräajan päättymisestä on yli kaksi vuotta aikaa ja maa-aineslupan, jonka voimassaoloaikana maisemointi olisi tullut alun perin tehdä, päättymisestä lähes kahdeksan vuotta aikaa.

Haapaharjun ottoalueelle tehtiin tarkastus 22.10.2025 ennen uhkasakon lisäerien tuomitsemispäätöstä. Tarkastuksella havaittiin, ettei Veljekset Karjalainen Oy ollut suorittanut loppuun kiinteistöllä Keskipyhä sijaitsevan Haapaharjun sora-alueen (583-403-1-222) maisemointi ja jälkihoitotöitä. Alueella oli edelleen luiskaamattomia ottorintuuksia, jätteitä ja maa-ainesten varastokasoja. Ottoalueen pohjaa ei ollut korotettu vaaditun suojaetäisyyden täyttämiseksi ylimpään luonnolliseen pohjavesipintaan. Veljekset Karjalainen Oy:stä ei osallistuttu tarkastukselle, mutta he ilmoittivat ennen tarkastusta sähköpostilla, että kesän 2025 aikana alueelta on siirretty pois betonielementtejä, muottikalustoa, rautapalkkeja, puutavaraa sekä maa-ainesten varastokasoja. Lisäksi yhtiön mukaan luiskauksia oli tehty alueen niille osille, joilta oli saatu siirrettyä maa-ainesten varastokasat pois. Yhtiön ilmoittamat maisemointitoimenpiteet on kirjattu tarkastuskertomukseen.

Valituksessaan Veljekset Karjalainen Oy on todennut myös, ettei Haapaharjun ottoalueen maisemointi- ja jälkihoitotöitä ole voitu suorittaa loppuun, koska yhtiö ei ole saanut järjestettyä tilaa, jonne alueelle varastoidut maa-ainekset ja rakennustarvikkeet, kuten siltarummut olisi voitu siirtää. Yhtiön käytössä olevien alueiden puutteen ei ole katsottu ympäristöterveyslautakunnan aiemman linjan ja oikeuskäytännön (PHAO 771/2024) mukaan olevan uhkasakkolain 10 §:ssä tarkoitettu perusteltu syy asetettujen velvoitteiden noudattamatta jättämiselle. Yhtiön yrityssaneeraukseen hakeutumisesta huolimatta perustelluksi syyksi velvoitteen noudattamatta jättämiselle ei ole myöskään katsottu sitä, että Veljekset Karjalainen Oy on valinnut käyttää konekantaansa muiden töiden suorittamiseen Haapaharjun ottoalueen maisemoinnin sijaan. Yhtiöllä on ottoalueelle varastoituna sieltä otettuja maa-aineksia, joten sillä on katsottava olleen edellytykset maisemoinnin suorittamiseen ilman merkittäviä kustannuksia.

Ennen uhkasakon tuomitsemista ympäristöterveyslautakunta on varannut Veljekset Karjalainen Oy:lle uhkasakkolain 22 §:n mukaisesti mahdollisuuden antaa asiassa kirjallinen selitys. Yhtiö ei vastannut sille toimitettuun kuulemiskirjeeseen, eikä siten myöskään esittänyt tietoja senhetkisestä maksukyvystään. Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta on ollut tietoinen Veljekset Karjalainen Oy:n yrityssaneerauksesta ja on päätöksessään 29.10.2025 § 86 jättänyt huomioimatta asetetun uhkasakon (10.2.2023 § 21) lisäeristä ne, jotka ovat erääntyneet ennen Veljekset Karjalainen Oy:n hakeutumista yrityssaneeraukseen. Yhtiön yrityssaneeraukseen hakeutumisen ei kuitenkaan katsottu suoraan kertovan yrityksen senhetkisestä maksukyvystä tai merkittävästä maksukyvyn alentumisesta uhkasakon asettamisajankohdan jälkeen. Uhkasakko on määräykselle asetettava tehoste, jonka tarkoitus on saada asianomainen noudattamaan heille määrättyä velvoitetta. Näin ollen uhkasakon määrän tulisi olla sellainen, että velvoitteen noudattaminen on asianomaiselle noudattamatta jättämistä kannattavampaa.

Veljekset Karjalainen Oy:n Haapaharjun ottoalue on ollut maisemoimatta useita vuosia maa-ainesluvan päättymisen ja uhkasakon asettamispäätöksessä asetetun määräajan jälkeen. Alueelle suoritettujen tarkastusten ja valittajan itsensäkin antamien selvitysten perusteella asiassa on riidatonta, ettei valittaja ole noudattanut ympäristöterveyslautakunnan määräämää päävelvoitetta. Ennen uhkasakon lisäerien tuomitsemispäätöstä Veljekset Karjalainen Oy ei ole suorittanut loppuun yhtäkään maa-aineslain mukaisella määräyksellä asetetun velvoitteen sisältämistä toimenpiteistä. Veljekset Karjalainen Oy ei vastannut sille ennen uhkasakon lisäerien tuomitsemista toimitettuun kuulemiseen ja esittänyt ympäristöterveyslautakunnalle pätevää syytä velvoitteen noudattamatta jättämiselle. Näin ollen ympäristöterveyslautakunta on voinut tuomita asetetun uhkasakon maksettavaksi. Koska ympäristöterveyslautakunnan tiedossa ei ole ollut uhkasakkolain 11 §:ssä tarkoitettua syytä uhkasakon alentamiseen, on lisäerät tuomittu maksuun asetetun suuruusina.